

स्नातकपरीक्षा:- २०१५**बि.ए. - विद्वन्मध्यमा - प्रथमवर्षः****शास्त्रम् - ज्योतिषशास्त्रम्****भागः - II, पत्रिका - IV****विषयः - सूर्यसिद्धान्तः (त्रिप्रश्नाधिकारपर्यन्तम्)**

दिनाङ्कः - 5-4-2015

गरिष्ठाङ्काः - १००

समयः - 10.00 A.M. to 1.00 P.M.

Max. Marks - 100

I. अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानां विस्तरेण उत्तरं लिखत । 5×12=60

१. कालस्य मूर्तामूर्तविभागं प्रदर्श्य सौर-सावन-नाक्षत्र-चान्द्रमानानां स्वरूपं स्पष्टयत ।
२. 'अत ऊर्ध्वममीयुक्ताः' इत्याद्युक्तप्रकारेण सावनाहर्गणसाधनं लिखत ।
३. स्पुटभूपरिधिसाधनपूर्वकं ग्रहाणां देशान्तरसंस्कारक्रमं विशदयत ।
४. शीघ्रकर्णः कथं साध्यः ? कुजादिग्रहाणां स्फुटीकरणक्रमं निर्दिशत ।
५. ग्रहाणां मन्द शीघ्रगतिफलसाधनं निरूप्य 'शेषं वक्रगतिभवेत्' इत्यस्याशयं स्पष्टयत ।
६. 'स्वाक्षार्कनतभागानाम्' इत्याद्युक्तप्रकारेण मध्याह्नच्छायाज्ञानात् रविसाधनप्रकारं निरूपयत ।
७. इष्टकालिकलग्नसाधनक्रमं सिद्धान्तोक्तदिशा विशदयत ।
८. राश्यदिः चन्द्रस्फुटः - ९-५-५६ स्पष्टदिनगतिः ८२० कलाः इष्टदिने नक्षत्रं संसाध्य तस्य गतैष्यकालं स्पष्टयत ।

II. अधोनिर्दिष्टेषु चतुर्णां संक्षेपेण उत्तरं लिखत 4×8=32

१. युगसहस्रेण भूतसंहारकारकः कल्पः कथं सञ्जायते ?
२. अहर्गणादनुपातेन मध्यमग्रहाः कथं सिद्ध्यन्ति ? मासवर्षौ कथं विज्ञेयौ ।
३. रविचन्द्रयोः स्फुटीकरणविधानं स्पष्टयत ।
४. सम्पातबिन्दोः गतिः कीदृशी ? अयनांशसाधनं निरूपयत ।
५. दिक्साधनप्रकारम् उपवर्णयत ।
६. नतकालतः छायासाधनक्रमं त्रिप्रश्नोक्तदिशा विशदयत ।

III. रिक्तस्थानं योग्येन पदेन पूरयत

8×1=8

१. युगानां परिवर्तेन अत्र केवलः ।
 २. चान्द्रमासाः रविमासोनिताः भवेयुः ।
 ३. भोदयाः भानुभगणैरूनिताः भवन्ति ।
 ४. भागः प्रथमं ज्यार्धमुच्यते ।
 ५. प्रोज्ज्योत्क्रमेण व्यासार्धात् ।
 ७. दिग्भेदे वियुता स्पष्टा भास्करस्य ।
 ८. मासे एकैकं करणानां प्रवर्तते ।
 ९. भानौ क्षयधने कृत्वा तदा भवेत् ।
-